

## **IMPLEMENTOVANIE E-KURZOV DO JAZYKOVEJ PRÍPRAVY**

HAŠKOVÁ Alena – MALÁ Eva – TURČINOVÁ Karina, SK

### **Resumé**

Informačné a komunikačné technológie používané učiteľmi cudzích jazykov na vysokých školách vplývajú na efektívnosť vyučovacieho a učebného procesu. Autorky vo svojom príspevku porovnávajú výsledky z dvoch projektov zameraných na implementovanie elektronických kurzov do výučby anglického jazyka. Zdôrazňujú pritom zaradenie inovatívnych prvkov, ako napríklad diskusné fórum, hyperlinky, videosekvencie alebo vytváranie glosára termínov samotnými študentmi, ktoré zvyšujú motiváciu študentov a zlepšujú ich vzťah k online vzdelávaniu.

**Kľúčové slová:** zvyšovanie kvality elektronických kurzov, príprava učiteľov anglického jazyka, cudzojazyčné kompetencie učiteľov - nejazykárov.

## **IMPLEMENTING E-COURSES IN FOREIGN LANGUAGE TRAINING**

### **Abstract**

Information and communication technologies used by foreign language teachers at higher education institutions influence the effectiveness of the teaching/learning process. The authors in their paper present a comparison of the results of two projects aimed at implementing e-courses in English language training. They emphasize the introduction of innovative elements, such as discussion forum, hyperlinks, video-sequences, or creating a glossary of terms by learners themselves. All of them help increase students' motivation and improve their attitude to online education.

**Keywords:** improving the quality of e-courses, English language teacher training, foreign language competencies of other teachers.

### **Úvod**

Hlavnou cieľovou skupinou konferencie *Trendy ve vzdělávání* sú učitelia technických a technicky orientovaných predmetov. Účelom konferencie je však poskytnúť účastníkom informácie nielen o inováciách technického vzdelávania a výučby informačných a komunikačných technológií, ale aj informácie o aktuálnych trendoch a novinkách týkajúcich sa využívania rôznych edukačných prostredí a informačno-komunikačných technológií. Tento širší záber zamerania konferencie už dlhoročne využívame na prezentovanie našich aktivít v oblasti využívania prvkov elektronického vzdelávania v jazykovej príprave. Popri odbornej jazykovej príprave študentov učiteľstva cudzích jazykov venujeme pozornosť aj potrebe poskytovania možnosti rozvíjania cudzojazyčných kompetencií učiteľov – nejazykárov, to znamená aj učiteľov technických a technicky orientovaných predmetov, v rámci ich ďalšieho vzdelávania a v zameraní na ich kompetenčný profil (Hašková – Klocoková – Malá, 2006; Hašková – Malá 2009; Malá – Hašková, 2011, 2012; Zelenická 2011).

### **1 Prvotný elektronický kurz anglickej morfológie**

Na siedmom ročníku konferencie TVV sme prezentovali náš zámer v rámci riešenia projektu KEGA 3/6045/08 *E-príručka anglickej morfológie: E-MORPHOLOGY*, ktorého vedúcou riešiteľkou bola M. Hardošová (Hašková – Hardošová – Malá, 2010), vytvoriť v elektronickej verzii študijnú príručku anglickej morfológie, ktorá by umožňovala užívateľom na pokročilej úrovni predkladať učivo zamerané na rôzne morfológické javy a následne ho precvičovať pomocou

rôznych úloh a cvičení, pričom by prostredníctvom autotestov bola zabezpečená aj spätná väzba (Hašková – Malá, 2009).

Vytvorený elektronický kurz obsahovo pokrýval osnovy morfológie anglického jazyka študijného programu učiteľstva anglického jazyka, ktoré boli rozdelené do 23 modulov tematicky zameraných na problematiku morfému a slovných druhov (podstatných mien, zámen, adjektív, prísloviek a slovík). Z formálneho hľadiska predstavoval elektronickú verziu cvičebnice *Practical English Morphology* (Hardošová, 2009), pričom sa snažil o rešpektovanie rôznych metodologických požiadaviek kladených na vyučovanie a osvojovanie si cudzích jazykov (Gadušová, 2007).

Cvičenia k jednotlivým tematickým celkom boli založené na autentických materiáloch prevzatých z anglických časopisov a mali charakter cvičení viacnásobného výberu, priradovania, dopĺňania, a substitúcie. V súvislosti s využívaním elektronického kurzu v porovnaní s využívaním printovej verzie cvičebnice študenti oceňovali najmä vyššiu efektivitu osvojovania si preberaných morfológických javov pri opakovanom riešení príslušných učebných úloh (cvičení) a poskytovanie okamžitej informácie o správnosti, resp. nesprávnosti ich riešenia.

Napriek pozitívnym reakciám zo strany študentov na tento kurz sme si uvedomovali, že sú tu veľké rezervy na jeho skvalitnenie v zmysle umožnenia väčšieho spektra učebných aktivít študentov a hlbšieho pochopenia preberaných morfológických pojmov a s nimi súvisiacich javov a pravidiel. Vychádzajúc z charakteristických prvkov kvalitných elektronických kurzov, ako ich identifikoval Madden (1999) a ktoré korešpondujú aj s požiadavkami kladenými na tvorbu elektronických kurzov Munkovou a Munkom (2010), sme považovali za oblasti najväčších rezerv, resp. dokonca za nedostatky vytvoreného e-kurzu dve skutočnosti, a to:

- ✓ obmedzenú atraktivnosť použitých textov (študijných materiálov) v zmysle ich obsahu aj formy (design samotného obsahu textov i prezentovanej problematiky prostredníctvom využívania farebných a dynamických efektov, obrázkov, zvukových nahrávok, videosekvencií, animácií a pod.), zvýšenie ktorej by prispelo k nárastu motivovanosti a zaangažovanosti (zaujatosti) študentov;
- ✓ absenciu hyperlinkových prepojení na doplnkové študijné materiály, zabezpečenie ktorých by prispievalo k efektívnejšiemu osvojovaniu si poznatkov študentmi s rôznymi učebnými štýlmi.

## **2 Následný elektronický kurz anglickej morfológie**

Vyššie uvádzané skutočnosti boli impulzom k vytvoreniu inovovaného elektronického kurzu, ktorý by poskytoval učiacim sa prístup k väčšiemu množstvu kvalitných a pútavých, k obsahu jednotlivých častí relevantných vzdelávacích materiálov, umožňoval im vo väčšej miere nadobudnúť „zautomatizovanie“ používania osvojovaných gramatických javov a pravidiel a aktívne ich zapájal do rôznych foriem vzájomných diskusií (Turčinová, 2013).

K najvýznamnejším inováciám následného kurzu oproti prvotnému patrí:

- ✓ vytvorenie diskusného fóra ako platformy umožňujúcej vzájomnú komunikáciu účastníkov, t.j. komunikáciu učiacich sa navzájom, ako aj komunikáciu učiteľa s nimi,
- ✓ zaradenie hyperlinkových prepojení na rôzne publikácie a ďalšie zdroje učebných materiálov,
- ✓ zaradenie elektronických verzií knižných publikácií a ďalších učebných materiálov k priamemu stiahnutiu,
- ✓ zaradenie videosekvencií v záujme zatriaktívnenia kurzu,
- ✓ vytvorenie glosára v zmysle „osobného“ slovníka, do ktorého si učiaci sa vkladajú termíny, ktoré považujú za užitočné alebo zaujímavé (ak je určitý termín zaradený v glosári,

automaticky je v textoch kurzu farebne zvýrazňovaný a prepájaný s definíciou uvádzanou v glosári).

### **3 Metodológia a výsledky overovania účinnosti implementácie novovytvoreného kurzu**

Novovytvorený elektronický kurz bol pilotne overovaný na Katedre lingvodidaktiky a interkultúrnych štúdií PF UKF v Nitre na výskumnom súbore 68 študentov prvého ročníka denného bakalárskeho štúdia prihlásených na predmet morfológia anglického jazyka (letný semester akademického roku 2011/2012). Metodológia overovania bola založená na pedagogickom experimente, na základe ktorého bola vyhodnocovaná implementácia predmetného elektronického kurzu do jazykovej prípravy študentov na vysokej škole. Na zistenie nárastu vedomostnej úrovne v experimentálnej a kontrolnej skupine (experimentálna skupina – 34 študentov, kontrolná skupina – 35 študentov) boli použité pre- a posttesty (rovnaké pre obidve skupiny). Veľkosť účinnosti pedagogickej intervencie vytvoreného e-kurzu bola stanovená prostredníctvom Cohenovho  $d$  pričom jeho výsledná hodnota  $d = 0,488$  potvrdila mierny efekt vytvoreného elektronického kurzu.

Súčasťou overovania novovytvoreného elektronického kurzu bolo aj zisťovanie dopadu jeho implementovania do jazykovej prípravy študentov učiteľstva anglického jazyka na ich postoj k e-kurzom a elektronickej forme praktického osvojovania si gramatiky anglického jazyka a zisťovanie motivačných dopadov implementácie predmetného e-kurzu do vyučovania. Ako nástroj zberu výskumných údajov na tieto účely bol použitý dotazník obsahujúci sedem uzatvorených otázok (typu posudzovacích škál, poradovej hierarchie a dichotomickej ponuky) a dve otvorené otázky. Získané údaje potvrdili, že jazykové e-kurzy v porovnaní s tradičnou metódou vzdelávania zvyšujú motiváciu študentov k štúdiu a zlepšujú ich pozitívny prístup k online vzdelávaniu.

### **Záver**

Obidva vytvorené elektronické kurzy jazykovej prípravy v oblasti anglickej morfológie boli vytvorené v zameraní na študentov učiteľstva anglického jazyka. Vzhľadom na skutočnosť, že v nich dominujú aktivity, pri ktorých sa precvičujú gramatické javy a pravidlá, pričom konečným cieľom je zautomatizovanie ich používania v praxi (v cudzojazyčnej komunikácii), sú využiteľné na jazykovú prípravu aj ďalších cieľových skupín. Napríklad v kombinácii s učebnými textami *Technology of Education Terminology in Use* (Gadušová – Hašková – Malá – Munková, 2013) alebo s učebným kurzom *Technologies in Educational Environment*, ktorý sme prezentovali na jubilejnom desiatom ročníku konferencie *Trendy ve vzdělávání* (Malá – Hašková, 2012), predstavujú veľmi vhodný prostriedok zvyšovania cudzojazyčných kompetencií učiteľov a konkrétne aj, resp. práve učiteľov technických a technicky orientovaných predmetov. Na rozdiel od v tomto príspevku prezentovaných elektronických kurzov publikácia *Technology of Education Terminology in Use* (a podobne aj e-kurz *Technologies in Educational Environment* vytvorený za účelom rozvíjania odbornej jazykovej kompetencie učiteľov) sa nezameriava na zvyšovanie formálnej úrovne (gramatickej správnosti) osvojovaného cudzieho (anglického) jazyka, ale na osvojovanie si anglickej odbornej terminológie týkajúcej sa oblasti technológie vzdelávania, a v sekundárnej rovine umožňuje prehlbovanie a systemizovanie ich poznatkov z oblasti využívania IKT vo vzdelávaní.

### **Literatúra**

1. GADUŠOVÁ, Z. Independence and autonomy in foreign language learning and teaching. In *Profi Lingua 2007*. Plzeň: Západočeská univerzita, 2007. s. 10 – 14. ISBN 978-80-7043-610-3.
2. GADUŠOVÁ, Z., HAŠKOVÁ, A., MALÁ, E., MUNKOVÁ, D. *Technology of Education Terminology in Use*. Praha: Verbum, 2013. ISBN 978-80-87800-03-4.

3. HARDOŠOVÁ, M. *Practical English Morphology*. Banská Bystrica: FHV UMB, 2009. ISBN 978-80-8083-833-1.
4. HAŠKOVÁ, A., HARDOŠOVÁ, M., MALÁ, E. Analýza výučby morfológie anglického jazyka z pohľadu študentov. In *Cudzie jazyky v škole 3*. Nitra: PF UKF, 2010. s. 12 – 17. ISBN 978-80-8094-775-0.
5. HAŠKOVÁ, A., KLOCOKOVÁ, D., MALÁ, E. Informačné technológie v rozvoji profesijných kompetencií učiteľov. In *Trendy ve vzdělávání 2006*. Olomouc: VOTOBIA, 2006. s. 230 -233. ISBN 80-7220 -260-X.
6. HAŠKOVÁ, A., MALÁ, E. Východiská projektu zameraného na vývoj elektronických materiálov určených k výučbe anglickej morfológie. In *Trendy ve vzdělávání 2009*. Díl II. Olomouc: Votobia, 2009. s. 436 – 439. ISBN 978-80-7220-316-1.
7. MADDEN, D. *17 Elements of Good Online Courses*. Honolulu Community College, 1999. Available at: <http://www2.honolulu.hawaii.edu/facdev/guidebk/online/web-elem.htm>.
8. MALÁ, E., HAŠKOVÁ, A. Elektronický glosár lingvistických a didaktických pojmov ako interaktívna učebná pomôcka. In *Trendy ve vzdělávání 2011*. Olomouc: PF UP, 2011. s. 327 – 330. ISBN 978-80-86768-34-2.
9. MALÁ, E., HAŠKOVÁ, A. Technológie v edukačnom prostredí. In *Trendy ve vzdělávání 2012*. Díl I. Olomouc: PF UP, 2012. s. 13 – 23. ISBN 978-80-86768-36-6.
10. MUNKOVÁ, D., MUNK, M.: *Organizácia a evalvácia e-vzdelávania*. Nitra: ASPA, 2010. ISBN 978-80-89477-01-2.
11. STRANOVSKÁ, E. a kol. *Intervencia v učení sa cudziemu jazyku*. Praha: Verbum, 2013. ISBN 978-80-87800-04-1
12. TURČINOVÁ, K. *E-courses and their Implementation into the Teaching of English Grammar at Higher Education Institutions*. Dizertačná práca. Nitra: PF UKF, 2013
13. ZELENICKÁ, E. Certifikácia znalostí cudzích jazykov v európskom kontexte. In *Európske dimenzie v jazykovom vzdelávaní II*. Nitra: SPU, 2011. S. 285 – 290. ISBN 978-80-552-0713-1.

**Lektorovali:** prof. PaedDr. Elena Zelenická, PhD., doc. Dorota Chłopek, PhD.

**Kontaktné adresy:**

Alena Hašková, prof. PaedDr. CSc.,  
Katedra techniky a informačných technológií, Pedagogická fakulta Univerzity Konštantína Filozofa,  
Dražovská cesta 4, 949 74 Nitra, SK, tel.: +421 376408 335, fax +42137 6408 261, e-mail: [ahaskova@ukf.sk](mailto:ahaskova@ukf.sk)

Eva Malá, prof. PhDr. CSc.  
Katedra lingvodidaktiky a interkultúrnych štúdií, Pedagogická fakulta Univerzity Konštantína Filozofa,  
Dražovská cesta 4, 949 74 Nitra, SK, tel.: +421 37 6408 314, fax +421 37 6408 261, e-mail: [emala@ukf.sk](mailto:emala@ukf.sk)

Karina Turčinová, Mgr. PhD.,  
Katedra lingvodidaktiky a interkultúrnych štúdií, Pedagogická fakulta Univerzity Konštantína Filozofa,  
Dražovská cesta 4, 949 74 Nitra, SK, tel.: +421 907 656 290, email: [karinkaturcinova@gmail.com](mailto:karinkaturcinova@gmail.com)